

1-2 / 2014, 1. ročník

Bulletin

ITMS: 26120130023

ITMS: 26140230013

Národná sústava kvalifikácií

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekty sú spolufinancované zo zdrojov EÚ

OBSAH

Editoriál.....	1
Vzdelávacie systémy a systémy kvalifikácií: Poučenie zo zahraničia.....	2
Vznik Európskeho kvalifikačného rámca.....	3
Zo života pracovných skupín.....	4
Projekt Tvorba NSK nadväzuje na projekt Národná sústava povolání.....	5
Prezentácia Národného projektu Tvorba NSK.....	7
Anketa.....	8

Editoriál

Myšlienka vytvorenia spoločného základu pre uznanie kvalifikácií nielen v európskom priestore nie je nová. Už v 90-tych rokoch 20. storočia niektoré krajiny začali vytvárať prvé formy rámcov kvalifikácií alebo povolání s cieľom vytvorenia určitej zrozumiteľnej a hierarchizovanej štruktúry, porovnania kvalifikácií medzi sebou navzájom, ich nadväznosti podľa stupňov, atď. Potreba vytvorenia takýchto systémov vychádzala z identifikácie potreby dialógu medzi trhom práce a jeho požiadavkami a trhom vzdelávania a jeho ponukou. Na národnej úrovni vytváranie kvalifikačných rámcov umožňuje triedenie kvalifikácií uznávaných a poskytovaných v rámci daného územia, na medzinárodnej úrovni zas možnosť komunikácie, zrozumiteľnosť a uznanie kvalifikácií.

Národné kvalifikačné rámce prispievajú aj k napĺňaniu stratégie „Európa 2020“ tým, že ponúkajú zrozumiteľný a transparentný pohľad na národné kvalifikácie, a teda ich uznanie na pracovných trhoch jednotlivých krajín EÚ. Tým, že Únia nadviazala spoluprácu s inými krajinami sveta

v tejto oblasti, je predpoklad uznania týchto kvalifikácií aj v globálnom meradle.

Potreba zrozumiteľnej hierarchizácie kvalifikácií na európskej úrovni vyvrcholila v podobe vydania Odporúčania Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/C 111/ES z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. Slovenská republika sa takisto zapojila do tvorby vlastnej Národnej sústavy kvalifikácií a Národného kvalifikačného rámca, a to Uznesením vlády SR č. 105/2009 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky.

Riešením tejto problematiky u nás je národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií.

Napriek doterajším úspechom dosiahnutých v rámci národného projektu sme si uvedomili, že mu niečo chýba. Zistili sme, že potrebujeme platformu, ktorá by nám umožnila pravidelnejšie komunikovať aktuálne dianie a výstupy národného projektu a zároveň posilniť odbornú diskusiu o problematike tvorby národných sústav kvalifikácií a národných kvalifikačných rámcov nielen na Slovensku, ale aj v celej Európskej únii. Takouto platformou sa má stať bulletin Národná sústava kvalifikácií, ktorý budeme vydávať ako odborný časopis každý štvrtok.

Bulletin je určený pre odborných zamestnancov národného projektu Tvorba NSK, teda členov pracovných skupín, sektorových rád a odvetvových skupín, Národnej rady pre vzdelávanie a kvalifikácie, multiplikátorov a frekventantov. Tí budú môcť získavať aktuálne informácie aj o aktivitách, na ktorých priamo neparticipujú. Do cieľovej skupiny bulletinu však patrí aj širšia verejnosť, ktorá sa problematikou kvalifikácií zaoberá, alebo chce byť len informovaná o dianí v projekte.

Štátny inštitút odborného vzdelávania

Bellova 54/A, 837 63 Bratislava

Tel.00421 2 54 77 67 74 www.siov.sk, siov@siov.sk

V aktuálnom čísle nájdete niekoľko zaujímavých textov. J. Vantuch zhrnie závery analýzy, ktorá skúmala zahraničné skúsenosti s tvorbou národných systémov kvalifikácií a tiež ponúkne odporúčania autorov tejto analýzy. Článok M. Fana vysvetľuje ako na seba nadväzujú Národná sústava kvalifikácií a Národná sústava povolání. V aktuálnom čísle nájdete aj redakčné články o vzniku Európskeho kvalifikačného rámca a aktivitách pracovných skupín národného projektu, či anketu o problémoch s uznávaním kvalifikácií. Dúfame, že obsah tohto dvojčísła bude pre vás natoľko zaujímavý, že nebudete v budúcnosti váhať siahnuť ani po ďalších číslach.

Redakcia

Vzdelávacie systémy a systémy kvalifikácií:

Poučenie zo zahraničia

Juraj Vantuch

Pracovná skupina pre analýzy vo svojej štúdii ponúka na základe štúdia zahraničných skúseností príspevok k zodpovedaniu otázky ako pristúpiť k tvorbe Národnej sústavy kvalifikácií a ako má k transformácii odborného vzdelávania a prípravy prispieť formulovanie kvalifikačných požiadaviek založených na vzdelávacích výstupoch.

Pracovná skupina pre analýzy dostala za úlohu preskúmať zahraničné skúsenosti minimálne siedmich členských krajín EÚ, ktoré sú pokladané za excelentné pri vytváraní národnej sústavy kvalifikácií (NSK), prípadne vhodným spôsobom využiteľní na skvalitnenie NSK národný kvalifikačný rámec (NKR). Pracovná skupina si z anglofónnej oblasti, pre ktorú je charakteristická len nepriama regulácia trhu odborného vzdelávania a pragmatická zameranosť vzdelávania na uplatnenie v práci, vybrala Írsko a Škótsko. Predstaviteľom podstatne silnejšieho vplyvu štátu na odborné vzdelávanie je Francúzsko. Modely spolupráce sociálnych partnerov a unikátneho financovania odborného vzdelávania štátom a zamestnávateľmi predstavujú tzv. duálne systémy Nemecka a Rakúska. „Severskú“ alternatívu predstavujú v našej vzorke Dánsko a Nórsko a špecifickú syntézu liberalizmu a mohutnej podpornej

infraštruktúry Holandsko. Česká republika bola zahrnutá vzhľadom na spoločné korene, spoločné problémy a príbuznosť systému vzdelávania. Pracovná skupina vypracovala podrobnú štúdiu „[Analýza národných systémov kvalifikácií vo vybraných krajinách EÚ](#)“ a dospela k záverom, ktorých časť možno zhrnúť takto:

1. Zahraničné skúsenosti sú cenným zdrojom poučenia, ale cudzie modely NSK a NKR nemôžeme účinne prevziať ako celok, pretože všetky zahraničné modely sú zakotvené v národnej tradícii, vrátane výskumnej a inštitucionálnej podpory rozvoja odborného vzdelávania a prípravy (OVP).
2. Práca na tvorbe NSK a NKR je celosvetovo spojená s tvorbou štandardov „založených na vzdelávacích výstupoch“. Formulovanie štandardov sa však stane len prázdny cvičením v rétorike, ak nebude založené na kvalitných informáciách. Urgentne potrebujeme najmä údaje o pracovnom uplatnení absolventov (údaje o nezamestnanosti nestačia); musíme vedieť, či pracujú na pozíciách, ktoré zodpovedajú ich príprave a ktoré vzdelávacie výstupy v práci uplatňujú a ktoré nie.
3. Na Slovensku si musíme dobudovať kapacity pre podporu OVP v podmienkach trhovej ekonomiky. Potrebujeme si vychovať špecialistov, a to predovšetkým na strane zamestnávateľov, ktorí dokážu informovať o meniacich sa požiadavkách na výkon práce na pracoviskách vzhľadom na technologický rozvoj a meniacu sa organizáciu práce. Potrebujeme inštitúcie, schopné anticipovať potreby trhu práce na základe dostupných, čo najspoľahlivejších dát o vývoji hospodárstva a trhu práce, čo zahŕňa dve odlišné úlohy
 - prevažne kvalitatívnu, t. j. skúmať dopyt a ponuku pracovnej sily (a špeciálne absolventov škôl) čo sa týka štruktúry ich vedomostí, zručností, postojov a návykov,
 - prevažne kvantitatívnu, t. j. skúmať dopyt a ponuku pracovnej sily čo sa týka objemu pracovníkov s rôznymi kvalifikačnými profilmi.
4. Slovensko musí zvážiť, či je naozaj potrebné budovať tri sady rigorózne formulovaných štandardov (vzdelávacie štandardy, kvalifikačné štandardy a štandardy povolání). Na základe doterajších výsledkov našich reforiem, reforiem kvalifikačných sústav a zavádzania kvalifikačných rámcov v zahraničí navrhujeme rozhodujúcu normatívnu a regulačnú silu

5. tak pre uznávanie kvalifikácií, ako aj sekundárne na tvorbu vzdelávacích programov vložiť do kvalifikačných štandardov NSK. Kvalifikačné štandardy „založené na vzdelávacích výstupoch“ navrhujeme chápať ako záznamy zhody špecialistov oboch svetov (práce i vzdelávania) na kvalifikačných požiadavkách, pričom táto zhoda sa musí premietnuť aj do podrobnejšie rozpracovaných hodnotiacich manuálov na posudzovanie plnenia kvalifikačných štandardov.

6. Národná sústava povolání by mala garantovať prístup relevantných informácií o trhu práce s ambíciou informovať o zmenách v požiadavkách na vzdelávacie výstupy v pracovných pozíciách, zamestnaniach či povolaniach, avšak bez ambície formulovať rigorózne stanovené štandardy povolání.

7. Národná sústava kvalifikácií by mala naproti tomu rigorózne stanovovať podmienky pre priznávanie kvalifikácie všetkými cestami učenia sa (formálne, neformálne, informálne) a zároveň aj pre poskytovanie odborného vzdelávania a prípravy, explicitne zameraného na nadobúdanie konkrétnej úplnej alebo čiastočnej kvalifikácie a časom aj pre čiastkové segmenty - „jednotky“ kvalifikácie. NSK by mala umožniť vzdelávacej sústave poskytovať

- širšie zamerané programy, ktoré vytvárajú predpoklady pre následné zapracovanie, či špecializáciu pre konkrétne pracovné pozície, ktoré rozvíjajú kompetencie pre zvládnutie ďalšieho vzdelávania a tiež aj pre uplatnenie sa v občianskej spoločnosti. Zodpovedá to jednak našej tradícii a nášmu modelu OVP, ktorý mal vždy vysoké ambície pri prepájaní odborného vzdelávania so všeobecným, ako aj aktuálnemu medzinárodnému diskurzu, ktorý vystríha pred zanedbávaním rozvíjania „kľúčových kompetencií“;
- kratšie vzdelávacie programy (a časom aj ako moduly širších vzdelávacích programov) explicitne zacielené na získanie konkrétnej kvalifikácie (alebo jej segmentu – kvalifikačnej jednotky), a tým nadobudnutie odborných kompetencií aktuálne požadovaných trhom práce, ktoré by bolo možné využívať i pri aktívnej politike trhu práce. Slovensko takéto programy potrebuje jednak pre poskytnutie kvalifikácie tým, ktorí dosiahli dostatočnú úroveň všeobecného vzdelania a chcú sa rekvalifikovať a jednak tým, ktorým doterajšia prax spájania nadobudnutia kvalifikácie s vysokou úrovňou

všeobecného vzdelania bráni v získaní odbornej kvalifikácie.

Autor je vedúcim Slovenského národného observatória OVP, monitorovacej jednotky Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (CEDEFOP)

Vznik Európskeho kvalifikačného rámca

Martin Vančo

Európsky kvalifikačný rámec (EKR) je jeden z najdôležitejších nástrojov pri premošovaní rôznych vzdelávacích systémov naprieč členskými štátmi Európskej únie. Má podporovať mobilitu občanov medzi krajinami a motivovať ich k celoživotnému vzdelávaniu.

Prvé oficiálne rozhovory o EKR začali niekde na začiatku tohto storočia. Môžeme ho vnímať už v kontexte Lisabonskej stratégie, v ktorej si dala Európa za cieľ stať sa do roku 2010 najkonkurencieschopnejšou znalostnou ekonomikou na svete.

Celá problematika uznávania kvalifikácií medzi krajinami je ovplyvnená faktom, že Európska únia nemá spoločnú vzdelávaciu politiku. Jej politika v tejto oblasti funguje na princípe spolupráce, odporúčaní alebo šírenia príkladov dobrej praxe. Tak sa formoval aj EKR.

Výzva na vytvorenie Európskeho kvalifikačného rámca zaznievala v podstate už na summitoch Európskej rady v Lisabone a Barcelone či v kontexte kodanského procesu.

V Lisabone v roku 2000 a v Barcelone v roku 2002 sa hovorilo napríklad o snahe zvýšiť transparentnosť kvalifikácií alebo uľahčiť ich porovnanie medzi jednotlivými štátmi.

Lídri EÚ prijímajú Lisabonskú stratégiu v marci 2000 v Lisabone

V Barcelone sa prijal podrobný pracovný program na dosiahnutie cieľov systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Rada následne v uznesení z júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní vyzvala Komisiu, aby v spolupráci s Radou a členskými štátmi vyvinula rámec na uznávanie kvalifikácií.

Ďalším dôležitým míľnikom bolo stretnutie ministrov zodpovedných za vzdelávanie v novembri 2002. Tzv. Kodanská deklarácia navrhovala rozšírenie európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave.

V kontexte kodanského procesu sú ešte dôležité závery Rady z novembra 2004, kde sa hovorí o otvorenom a flexibilnom Európskom kvalifikačnom rámci, ktorý by bol spoločným referenčným bodom pokrývajúcim vzdelávanie a odbornú prípravu.

Potrebu Európskeho kvalifikačného rámca zdôrazňovali okrem toho aj spoločné správy Rady a Komisie z roku 2004 a 2006 o vykonávaní už spomínaného pracovného programu z Barcelony. Dôležitosť vytvorenia EKR sa vyzdvihla aj na zasadnutiach Európskej rady v Bruseli v marci 2005 a o rok neskôr.

Od sľubom k činom

Realizácia prísľubov sa začala v novembri 2004, keď Európska komisia poverila expertnú pracovnú skupinu, aby vypracovala návrh Európskeho kvalifikačného rámca. Tento návrh sa stal potom podkladom pre ďalšie verejné konzultácie.

Konzultačný proces bol zahájený v júli 2005. V Londýne sa uskutočnilo neformálne stretnutie ministrov školstva. Slovensko sa k návrhu vyjadrilo pozitívne. Výsledky konzultácie boli publikované vo februári 2006. Aktéri sa napríklad dohodli na osem úrovňovej štruktúre, ale aj na tom, že EKR bude založený na vzdelávacích výstupoch a jeho využívanie bude dobrovoľné.

Na základe výsledkov tejto odbornej diskusie a práce druhej expertnej pracovnej skupiny, predstavila Komisia v septembri 2006 pracovnú verziu Odporúčania o vytvorení Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie.

V priebehu roka 2007 návrh prerokovali Európsky parlament a Európska rada a formálne bol prijatý v apríli 2008 (s názvom Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie z 23. apríla 2008). O dva mesiace neskôr sa v Bruseli konala konferencia venovaná implementácii EKR.

EKR však sám o sebe nestačí. Jeho podstatou je totiž, že spája národné kvalifikačné rámce

do spoločného európskeho referenčného systému. Od členských štátov sa preto očakáva, že jednotlivé úrovne národných kvalifikačných systémov zosúladiť s úrovňami EKR, na čom sa na Slovensku pracuje dodnes.

Autor je manažérom publicity v národnom projekte Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií

Zo života pracovných skupín

Miroslava Klemková

Národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií má päť pracovných skupín, ktoré tvoria odborníci z celého Slovenska. Od začiatku projektu sú základným kameňom, ktorý prispieva k tvorbe obsahu Národnej sústavy kvalifikácií a Národného kvalifikačného rámca.

Do projektu je zapojených viac ako sto odborných pracovníkov zo všetkých krajov Slovenska. Sú zaradení do piatich pracovných skupín. Špeciálne postavenie má Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie (NRVK), ktorá združuje zástupcov stavovských a profesijných organizácií, rezortných ministerstiev, zástupcov štátnej správy a samosprávy. NRVK bude navrhovať zmeny v štruktúre kvalifikácií a vo výchove a vzdelávaní, učebných a študijných odboroch škôl alebo kurzoch ďalšieho vzdelávania dospelých. Jej najvýznamnejšou funkciou bude schvaľovanie úplných a čiastočných kvalifikácií v rámci projektu Tvorba NSK a jej činnosť bude realizovaná aj po skončení projektu.

Národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií zastrešuje hlavne činnosť odborných zamestnancov, ktorí vypracovávajú analýzy, poskytujú metodické vedenie a predovšetkým vytvárajú odborné výstupy tohto národného projektu. Na základe týchto – logicky na seba nadväzujúcich – činností sú štruktúrované aj jednotlivé pracovné skupiny:

- Pracovná skupina pre analýzy: úlohou jej členov je predovšetkým do detailov analyzovať implementáciu kvalifikačných rámcov a systémov iných krajín EÚ a na základe tejto analýzy vypracovať odporúčania pre Slovenskú republiku, .

- Pracovná skupina pre metodológie: na základe analýz vypracovať podklady pre ďalšie metodické vedenie ostatných odborných skupín projektu,
- Pracovná skupina pre analýzu školských vzdelávacích programov (ŠkVP) a študijných programov vysokých škôl spolu s Pracovnou skupinou pre analýzu ukončovania vzdelávania analyzujú vzdelávacie programy pre všetky stupne vzdelania z hľadiska identifikácie vedomostí, zručností a kompetencií pre vytváranie kvalifikačných a hodnotiacich štandardov,
- Pracovná skupina pre tvorbu Národného kvalifikačného rámca (NKR): úlohou jej členov je analyzovať kompatibilitu deskriptorov NKR s konkrétnymi popismi kvalifikácií.

V januári 2014 bola na portáli projektu zverejnená Analýza národných systémov kvalifikácií vo vybraných krajinách EÚ. Na základe analýzy deviatich zahraničných vzdelávacích a kvalifikačných systémov a ich porovnaní so Slovenskom poskytla odpoveď na otázku, prečo vytvárame národnú sústavu kvalifikácií (NSK) a národný kvalifikačný rámec (NKR) a ako má k transformácii odborného vzdelávania a prípravy prispieť formulovanie kvalifikačných požiadaviek založených na vzdelávacích výstupoch. Logicky na ňu nasleduje druhý dokument, Analýza Európskeho kvalifikačného rámca a Národných kvalifikačných rámcov vo vybraných krajinách EÚ. Činnosť na tejto analýze vyvrcholila na konci júna 2014. Aktuálna verzia dokumentu sa nachádza v pripomienkovom konaní a finálna verzia bude takisto uverejnená v elektronickej podobe na portáli projektu.

Pracovná skupina pre metodológie sa intenzívne venuje práci na moduloch vzdelávacieho programu „Uznávanie výsledkov vzdelávania v SR“, ktorý úspešne prebehol procesom akreditácie.

Vo februári sa uskutočnili pracovné stretnutia pracovnej skupiny pre analýzu školských vzdelávacích programov a študijných programov vysokých škôl a pracovnej skupiny pre analýzu ukončovania vzdelávania. Stretnutia boli realizované podľa oblasti vzdelávania, ktorú v projekte členovia skupín reprezentujú. Účelom pracovných stretnutí bolo posilnenie spolupráce medzi členmi jednotlivých pracovných skupín, ktorí spracúvajú dáta zo spoločnej oblasti. Okrem toho sa dosiahlo zjednotenie postojov a koordinácia práce v oblasti zhotovovania čiastkových výstupov práce pracovných skupín.

3. stretnutie členov pracovnej skupiny pre analýzu študijných programov vysokých škôl

Pracovná skupina pre tvorbu Národného kvalifikačného rámca sa v rámci posledného polroka stretla tri razy. Na riadnom stretnutí, ktoré sa konalo v marci, vystala potreba ďalších dvoch, mimoriadnych zasadnutí. Ich predmetom bola revízia deskriptorov návrhu Národného kvalifikačného rámca. Výsledky práce z týchto stretnutí boli zakomponované do predbežnej referencovacej správy pre Európsku Komisiu.

Podrobné informácie o činnosti pracovných skupín, ako aj galérie z pracovných stretnutí nájdete na webstránke projektu.

Autorka je koordinátorkou odborných aktivít v národnom projekte Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií

Projekt Tvorba NSK nadväzuje na projekt Národná sústava povolání

Marek Fano

Projekty Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií a Národná sústava povolání sú spolu úzko prepojené a nadväzujú na seba vo viacerých úrovniach a faktoroch. Napríklad v ciele zmeniť vzdelávací systém v súlade s potrebami ekonomiky.

Jedným z problémov Slovenska je vysoká nezamestnanosť, ktorá nielen nepriaznivo ovplyvňuje životnú úroveň obyvateľov, ale aj celé národné hospodárstvo. Nevyhovujúcou skutočnosťou je i fakt, že medzi najpočetnejšiu skupinu nezamestnaných patria mladí ľudia. Dôvodov je viacero, vo významnej miere sa pod to však podpisuje nesúlad medzi požiadavkami zamestnávateľov a vedomosťami a zručnosťami,

ktoré mladí získavajú v školách formálnym učením. Stále viac sa ukazuje nevyhnutnosť prepojiť požiadavky reálneho trhu práce a všetkých vzdelávacích procesov a navrhnúť riešenia, ktoré zabezpečia pracovnú silu s požadovanými kvalifikáciami a v štruktúre a množstve ako si vyžaduje trh práce.

Projekty Národná sústava povolání a Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií

Aby boli uvedené ciele naplnené, slovenská vláda pristúpila k realizácii dvoch rozsiahlych projektov. Už v roku 2009 odštartoval projekt Národná sústava povolání (NSP), na ktorý nadväzuje minulý rok spustený projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií (NSK). Štátny inštitút odborného vzdelávania na ňom spolupracuje so spoločnosťou Asseco Central Europe a radom zamestnávateľských a vzdelávacích inštitúcií.

NSP je celoštátny, jednotný informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. NSP určuje požiadavky na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na trhu práce. Centrom NSP je Register zamestnaní, ktorý obsahuje požiadavky zamestnávateľov kladené na kvalifikovaný výkon zamestnaní. Počas obdobia od apríla 2010 do júna 2012 boli realizované obe časti NSP (NSP I. a NSP II.). Aktuálne je publikovaných 369 národných štandardov zamestnaní vytvorených v rámci oboch fáz projektu NSP.

Tvorba NSK, ktorej výstupy nadväzujú na pracovné miesta opísané v NSP, definuje všetky kvalifikácie – čiastočné i úplné, ktoré sú nevyhnutné pre odborný výkon jednotlivých povolání. Prinesie komplexný pohľad na kvalifikačný systém našej republiky. Kvalifikácie nielen identifikuje a opíše, ale na základe nich stanoví kritériá hodnotenia, ktoré sú potrebné na to, aby človeku mohla byť uznaná kvalifikácia. Zároveň stanoví inštitúcie, ktoré môžu realizovať preskúšanie a následné formálne uznanie požadovaných kvalifikácií. Cieľom je, aby ľudia, ktorí z akéhokoľvek dôvodu potrebujú mať uznanú kvalifikáciu, pretože to napríklad vyžaduje ich zamestnávateľ ako potvrdenie, že ovládajú to, čo deklarujú, nemuseli sedieť v škole, ak preukázateľne v danej oblasti stanovené obdobie pracovali. Nadobudnutie kvalifikácie sa tak pre občanov SR stáva rýchlejšie a hlavne pružnejšie. Okrem toho možno s vytvorenou Národnou sústavou kvalifikácií pracovať a na jej základe porovnávať vzdelávacie výstupy, ktoré sa dosahujú rôznymi formami vzdelávania i v prípade, ak nie je možné požadovanú kvalifikáciu získať v našom bežnom vzdelávacom systéme.

Nadväznosť a dlhodobá udržateľnosť

Oba tieto projekty sú úzko prepojené a nadväzujú na seba vo viacerých úrovniach a faktoroch. Prvým dôležitým faktorom, na ktorý treba nadviazať a ďalej ho rozvíjať je systém sektorových rád, ktoré sú združované Alianciou sektorových rád (ASR).

Sektorové rady

Členovia sektorových rád sú odborníci z jednotlivých odvetví ekonomickej činnosti, z centrálnych aj regionálnych orgánov zamestnávateľských zväzov, odborových zväzov, orgánov štátnej správy, samosprávy, združení, komôr, škôl a výskumnej sféry. V niektorých prípadoch sú to tí istí ľudia, ktorí pracovali aj na projekte NSP a teraz spolupracujú na vytvorení kvalifikačných kariet NSK, čo zabezpečí odbornú i obsahovú kontinuitu kvalifikačných kariet jednotlivých povolání. Momentálne ASR združuje 24 sektorových rád (v budúcnosti sa tento počet môže navýšiť prípadne redukovať podľa potrieb daného projektu.). Vhodný výber členov sektorových rád a ich profesionálny prístup k tvorbe národných štandardov zamestnaní a kariet kvalifikácií patria medzi dôležité predpoklady úspešnej realizácie a spracovania komplexných a objektívnych požiadaviek trhu. Zároveň však zapojenie časovo vyťažovaných ľudí do realizácie viacerých projektov vyžaduje výborné organizačné zabezpečenie, na čo ASSECO Central Europe kladie mimoriadny dôraz.

Aliancia sektorových rád

Aliancia je zriadená na tripartitnom princípe a sektorové rady ustanovuje formou licencie na ich činnosť, je ich nadriadeným orgánom a hlavným garantom činnosti na celoštátnej úrovni. Po skončení projektu NSP sa Aliancia Sektorových rád odmlčala, a momentálne sa opätovne formuje nielen pre prácu na projekte NSK. Keďže úloha ASR je v celom systéme efektívneho fungovania sektorových rád nespochybniteľná, je naozaj nutné, aby sa vytvorila dlhodobá-udržateľná inštitúcia. ASR by nevznikala a nezankovala v závislosti od projektov, či už NSK alebo NSP, ale pracovala by s orientáciou na jej primárny cieľ a to je prostredníctvom sektorových rád rozvíjať spoločnú platformu podporujúcu prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce.

Obsahové prepojenie projektov

Ďalším dôležitým faktorom je obsahové prepojenie projektov (NSP a NSK). Projekt Tvorba NSK musí svojím obsahom nadväzovať na obsahové výstupy NSP. To znamená, že vytvárané karty kvalifikácií v NSK sú rozpisované k povolaniam zadaným

v kartách zamestnania vytvorených v rámci NSP. Karty kvalifikácií opisujú požadované čiastočné i úplné kvalifikácie, požiadavky na preskúšanie vedomostí, zručností a kompetencií – tzv. kvalifikačné štandardy, nezávisle od toho, či ich človek získal v škole, na seminároch, kurzoch, či v praxi. Okrem tohto rozdielu obsahujú karty kvalifikácií Tvorby NSK i hodnotiace štandardy, ktoré určujú, čo sa bude skúšať a ako, a ktorá autorizovaná inštitúcia môže vydať certifikát potvrdzujúci overenie kvalifikácie. Toto je jedna z rizikových oblastí momentálne nielen z pohľadu potrieb NSK, ale aj uznania legitimacy a opodstatnenosti NSP (I. a II.). Riziková oblasť je to preto, že aktuálne nie sú verejne dostupné všetky povolania definované v projekte NSP i napriek skutočnosti, že ich tvorba bola financovaná z verejných zdrojov. Tvorba NSK bude z tohto dôvodu trochu náročnejšia a sektorové rady musia pre definovanie kvalifikácií využívať iné zdroje a registre povolání.

Systémová prepajiteľnosť projektov

Ďalšou úrovňou, ktorá by mohla veľmi pomôcť cieľu prepajiteľnosti vzdelávacej sféry a potrieb zamestnávateľov t. j. trhu práce, je aplikačné prepojenie. Samozrejme ideálnym prípadom by bolo mať navzájom dva prepojené registre, ktoré by boli v reálnom čase synchronizované a modifikácie a update informácií v jednom registri by sa po schválení automaticky aktualizovali i v druhom registri a naopak. Toto je riešenie, ktoré by spoločnosť Asseco CE dokázala na základe svojich predchádzajúcich skúseností s podobnými projektmi zrealizovať, pokiaľ takáto objednávka nastane.

Prepojenie cieľov

Oba projekty sa na trhu práce prelínajú i vo svojich cieľoch, ktoré ich realizácia sleduje. Majú pomôcť jasne stanoviť požiadavky na kvalifikovanú pracovnú silu a určiť proces prípravy ďalšieho vzdelávania ľudských zdrojov, preniesť požiadavky trhu práce do systému celoživotného i školského vzdelávania a prípravy pre trh práce, navyše poskytnúť vzdelávacím inštitúciám informácie o potrebách trhu práce a najmä uľahčiť život zamestnávateľom a zamestnancom. Veľký dôraz sa kladie hlavne na celoživotné vzdelávanie, ktoré má potenciál rozvíjať schopnosti a odborné vedomosti zamestnancov, a tým zabezpečiť pre zamestnávateľov lepších a kvalifikovanejších zamestnancov. Formalizovaným potvrdením získanej kvalifikácie pri jednotlivých povolaniach a jej referencovaním k Európskemu kvalifikačnému rámcu (EKR) sa našim občanom uľahčí uznávanie kvalifikácií v celej Európe a uplatnenie na trhu práce v zahraničí. EKR bude v tomto systéme

fungovať ako „prekladač“ kvality kvalifikácie medzi odlišnými národnými systémami. Zamestnávateľa v Európe tak získajú jasnú predstavu o kvalite kvalifikácie slovenských občanov a podporí sa prenos kvalifikácií a ich uznávanie v európskom priestore.

Z dlhodobého hľadiska bude prínosom nastavenie vzdelávacieho systému v súlade s potrebami ekonomiky. Zmeny v školstve môžu prispieť k udržaniu konkurencieschopnosti našej ekonomiky a tiež k zníženiu nezamestnanosti v SR.

Autor je manažérom projektu Tvorba NSK v spoločnosti Asseco Central Europe

Prezentácia národného projektu Tvorba NSK

- V dňoch 25. - 26. novembra 2013 sa v Bratislave uskutočnila úvodná konferencia k národnému projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií. Bolo na nej prítomných viac ako 150 účastníkov a hostí. Publikum bolo prevažne zložené z expertov pre rôzne oblasti vzdelávania, ako aj zo zahraničných odborníkov. V rámci programu odzneli príspevky, ktoré zdôrazňovali potrebu realizovania Národnej sústavy kvalifikácií na Slovensku, objasňovali rolu zamestnávateľov pri definovaní kvalifikácií a ponúkli pohľad na funkčné systémy kvalifikácií v zahraničí, napríklad holandský systém prezentoval Rob van Wezel a Poľsko zastupoval Horacy Debowski.

Úvodná konferencia k národnému projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií

- Dňa 15. apríla 2014 sa uskutočnili tzv. „raňajky s novinármi“. Predmetom stretnutia s médiami bolo oznámenie verejnosti, že zákazku na vytvorenie systému Národnej sústavy kvalifikácií a zastrešenie práce sektorových rád získala spoločnosť Asseco Central Europe.

- Podrobnosti boli zosumarizované v tlačovej správe, ktorá sa nachádza na portáli projektu a bola distribuovaná aj cez tlačové agentúry SITA a TASR.
- V termíne 23. - 24. apríla 2014 bol projekt zapojený do seminára „Celoživotné učenie Kroměříž 2014“. Ústredná téma seminára sa odvíjala od štyroch kľúčových slov – kvalifikácia, vzdelávanie, zamestnanosť, konkurencieschopnosť. Okresní hospodárska komora Kroměříž v spolupráci so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania pod záštitou predsedu vlády ČR – Mgr. Bohuslava Sobotku zorganizovali toto podujatie. V rámci seminára bola možnosť porovnať procesy tvorby kvalifikačných sústav oboch krajín.
- Počas apríla sa projekt predstavil aj na veľtrhu Mladý Tvorca 2014 v priestore Agrokomplexu Nitra. Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií bola prezentovaná v rámci kolektívneho stánku Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Okrem iného sa návštevníci stánku mohli zapojiť do súťaže o sladkú odmenu.

Redakcia

ANKETA

Kde vidíte najväčšie nedostatky súčasného systému uznávania kvalifikácií?

Ing. Ildikó Pathóová, vedúca pracovnej skupiny pre tvorbu Národného kvalifikačného rámca v národnom projekte Tvorba NSK

„Odpoveď je jednoduchá, u nás totiž nie je vytvorené systémové riešenie tejto problematiky. Existuje dohoda medzi ministerstvom školstva a ministerstvom vnútra, podľa ktorej skúšky na overenie odbornej spôsobilosti slúžia k akceptácii osvedčení na získanie živnostenského oprávnenia, ale bez zvýšenia úrovne vzdelania. Je to prechodné riešenie, kým nebudú skutočné výsledky projektu NSK implementované do praxe, tzn. kým nebude vytvorený a schválený zákon o uznávaní výsledkov vzdelávania. Otázkou je tiež, či bude tento zákon súčasťou nového zákona o celoživotnom vzdelávaní alebo bude existovať samostatne.“

Mgr. Roman Conorto, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

„V krátkosti to zhrniem do troch bodov: neexistujúci systém kontroly kvality vzdelávacích výstupov, slabé zapojenie zamestnávateľov do momentu naštartovania projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií a nedostatočná informovanosť verejnosti o spôsobe získavania kvalifikácie inými spôsobmi, ako je formálne vzdelávanie.“

Mgr. Irena Fonodová, výkonná riaditeľka Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC)

„Najväčším problémom je uzavretosť systému uznávania kvalifikácií (i keď chápem prínosy, ktoré z toho školstvo má). Prepojenie uznávania vedomostí, zručností a kompetencií získaných vo formálnom a neformálnom systéme, či dokonca mimovzdelávacími aktivitami, do procesu získania kvalifikácie sa črtá kdesi v diaľke, ale prepojenie tohto procesu do možnosti nadobudnutia vyššieho stupňa vzdelania je v nedohľadne.“

Bulletin Národná sústava kvalifikácií

Vydavateľ:

Štátny inštitút odborného vzdelávania
Bellova 54/A
837 63 Bratislava

Redakčná rada:

predseda: Ing. Branislav Sadloň
členovia: Mgr. Alexandra Junášková, Mgr. Miroslava Klemková, Mgr. Martin Vančo

Autori aktuálneho čísla:

Juraj Vantuch, doc. RNDr, CSc
Marek Fano, MBA
Mgr. Miroslava Klemková
Mgr. Martin Vančo

Grafická úprava:

Bc. Tomáš Hora

Bulletin vychádza z národného projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií www.tvorbansk.sk